

**स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणा-या
अपंगांच्या विशेष शाळांना अनुदान तत्वावर आणणे**

**महाराष्ट्र शासन
सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक :- इडीडी-२००९/प्र.क्र.३३६/सुधार-२,
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक :- २१ जुलै, २०१०.**

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
क्र.इडीडी-२००९/प्र.क्र.४०२/सुधार-२, ९/११/२००९.
- २) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
क्र.इडीडी-२००९/प्र.क्र.५०२/सुधार-२, दिनांक १९ जुलै, २००३ व शासन पुरकपत्र
दिनांक ४ डिसेंबर, २००३
- ३) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय, सांस्कृतिक कार्य, क्रीडा व विशेष सहाय्य विभाग,
क्र.इडीडी-२००३/प्र.क्र.३४०/भाग-२/सुधार-२, दि.१८/८/२००४ व ३०/१/२००६
- ४) शासन निर्णय, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग,
क्र.इडीडी-२००९/प्र.क्र.७५/सुधार-२, दि.२८ ऑगस्ट, २००९
- ४) आयुक्त, अपंग कल्याण यांचे पत्र क्र.अकआ/मति/प्र-४/विना अनु प्रस्ताव/२००९-१०/
१६३२, दिनांक ६/८/२००९ व क्र.७३१, दिनांक २४/२/२०१०.

प्रस्तावना :- अपंगांसाठी कार्य करणा-या स्वयंसेवी संस्थांना मान्यता व अनुदान देण्याची योजना अस्तित्वात असून त्यामध्ये वेळोवेळी सुधारणा करण्यात आलेल्या आहेत. तसेच अपंग व्यक्ती (समान संधी, हक्कांचे संरक्षण व संपूर्ण सहभाग) अधिनियम १९९५ अंमलात आलेला आहे. सदर कायद्यातील तरतूदीनुसार अपंगांसाठी कार्य करणा-या प्रत्येक स्वयंसेवी संस्थेने आयुक्त, अपंग कल्याण तथा सक्षम प्राधिकारी यांचेकडे संस्थेची नोंदणी करावयाची आहे. त्याप्रमाणे विविध संस्थांनी आयुक्तालयाकडे नोंदणी केलेली असून अपंगांसाठी विशेष शाळा/कर्मशाळा चालवित आहेत. काही शाळा/कर्मशाळा ब-याच वर्षांपासून विना अनुदान तत्वावर चालविण्यात येत आहेत. परंतु काही कारणास्तव काही शाळा बंद पडलेल्या होत्या. अपंग विद्यार्थ्यांचा शिक्षणाचा व कर्मचा-यांचा नोकरीचा प्रश्न निकाली निघावा यासाठी काही संस्था शासनाच्या अटी व शर्ती पूर्ण करणा-या काही संस्थांना त्या हस्तांतरीत करण्यात आलेल्या आहेत. अशा शाळा/कर्मशाळांना नोंदणी प्रमाणपत्र प्राप्तीनंतर अनुदान तत्वावर आणण्याचा विचार करण्यात येईल असे शासनाने ठरविले आहे. अशा शाळा/कर्मशाळांच्या संस्था चालकांकडून नियमाप्रमाणे अनुदान मंजूर करण्याची मागणी करण्यात येत होती. सदर संस्थांची तपासणी करून आयुक्त, अपंग कल्याण, पुणे यांनी आवश्यक तो प्रस्ताव सादर केला. सदर प्रस्ताव शासन निर्णय दि. १९ जुलै, २००३ व शासन पुरकपत्र दिनांक ४ डिसेंबर, २००३ मधील तरतूदीनुसार तपासून अनुज्ञाप्ती प्राप्त असलेल्या व तपासणीअंती "अ" व "ब" वर्गात असणा-या अपंगांच्या विशेष शाळा/कर्मशाळांना अनुदान तत्वावर आणण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :- स्वयंसेवी संस्थांमार्फत विनाअनुदान तत्वावर ब-याच वर्षापासून अपंगांच्या विशेष शाळा/कार्यशाळा चालू आहेत. शासनाच्या सर्व अटी व शर्ती पूर्ण करीत असलेल्या आणि तपासणी होऊन "अ" व "ब" वर्गात असलेल्या अपंगांच्या शाळा/कर्मशाळांना निधीच्या उपलब्धतेनुसार, अनुदान तत्वावर मान्यता देण्याबाबत विचार करण्याचा शासनाने निर्णय घेतलेला आहे. तसेच दिनांक १ ऑक्टोबर, २००२ पूर्वीच्या जुन्या अनुदानित / विनाअनुदानित अपंगांच्या शाळा / कार्यशाळा जर काही कारणास्तव बंद पडलेल्या असतील तर त्यांचे ऐवजी अन्य संस्थांना हस्तांतरित करण्यात आलेल्या व शासनाच्या अटी व शर्ती मान्य असणा-या संस्थांना अनुदान तत्वावर मान्यता देण्याबाबतचा विचार करण्यात येईल असाही निर्णय घेतला आहे. त्याप्रमाणे आयुक्त, अपंग कल्याण, पुणे यांच्या अहवालानुसार सोबतच्या प्रपत्रातील एकूण ३ अपंगांच्या विशेष शाळांना आदेशाच्या दिनांकापासून अनुदान तत्वावर आणण्यास खालील अटीच्या अधिन राहून शासन मान्यता देत आहे.

- अ) अनुदान मान्यतेबाबतच्या विहित अटी व शर्ती आणि कार्यपद्धतीची पूर्तता झालेली असल्याबाबत समाज कल्याण अधिकारी, जि.प. यांचे स्तरावरून खातरजमा करावी.
- ब) सदर शाळांना शासन वेळोवेळी निश्चित करेल असे नियम, अटी व शर्ती लागू राहातील.
- क) सदर शाळेस नियमित अनुदान विहित करण्यात आलेल्या अटी व शर्ती नुसार निधीची उपलब्धता विचारात घेऊन यथावकाश मंजूर करण्यात येईल.
- ड) आयुक्त, अपंगकल्याण, पुणे यांनी शासनाच्या मान्यतेशिवाय विद्यार्थी संख्येमध्ये कोणताही बदल करू नये.
- इ) सोबत दर्शविलेल्या विद्यार्थी संख्येनुसार आयुक्त, अपंग कल्याण, पुणे यांनी शासन निर्णय दिनांक १८/८/२००४ नुसार अनुज्ञेय असणारा कर्मचारी वर्ग संस्थेस मंजूर करण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनास सादर करावा.
- ई) सदर अपंगांच्या विशेष शाळांना केंद्र शासन, स्थानिक संस्थांकडून किंवा इतर संस्थांकडून नियमित अनुदान मिळत आहे असे निदर्शनास आल्यास संस्था राज्य शासनाचे अनुदान मिळण्यास अपात्र ठरतील.
- उ) प्रस्तुत अनुदान मंजूरीचे आदेश हे मा.उच्च न्यायालय, औरंगाबाद खंडपीठ येथे दाखल करण्यात आलेल्या याचिका क्र.१३५/२००० च्या निकालाच्या अधीन राहतील.
- ऊ) शासनाने अनुदान तत्वावर आणण्याकरिता वेळोवेळी विहित केलेल्या अटी व शर्ती आणि कार्यपद्धतीचे पालन झालेले नाही असे आढळून आल्यास त्या संस्थेची मान्यता रद्द करण्यात येईल.
- ए) आयुक्त, अपंग कल्याण, पुणे यांनी संस्थेस नियमित अनुदान मंजूर करण्याकरीता व वेतनावरील खर्च भागविण्याकरीता पुरक मागणीचा सविस्तर प्रस्ताव (संस्थेचे नांव, मान्य विद्यार्थी संख्या, पदसंख्या, वेतनश्रेणी, मासिक व वार्षिक खर्च,) एकत्रितरित्या शासनास सादर करावा. नियमित अनुदान व वेतनावरील खर्च यासाठी लागणारा निधी अर्थसंकल्पात विहित कार्यपद्धतीनुसार उपलब्ध करून दिल्याशिवाय भागविण्यात येऊ नये.

४. यावर होणारा प्रस्तावित खर्च सन २०१०-२०११ यावर्षासाठी अर्थसंकल्पात करण्याकरीता खालील लेखाशिर्षांनिहाय सादर करावा.

मागणी क्रमांक: एन-३

लेखाशीर्ष : २२३५, सामाजिक सुरक्षा व कल्याण

०२-समाजकल्याण,

१०१-अपंग व्यक्तींचे कल्याण,

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद पंचायत समिती अधिनियम १९६१ च्या कलम १८३ अन्वये

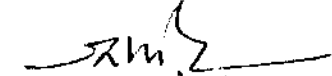
जिल्हा परिषदांना आस्थापना अनुदाने. (कोषागारातून देय)

(०८) (०५) मनोविकलांसाठी असलेल्या अशासकीय संस्थांना सहाय्य

४१-सहाय्यक अनुदाने (२२३५-२७२-४)

५. हा शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक सांकेतांक २०१००७२११९५१३२००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(ज. न. राठोड)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

आयुक्त, अपंग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

संचालक, समाजकल्याण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

विभागीय समाज कल्याण अधिकारी, लातूर/औरंगाबाद

महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ (लेखा परीक्षा/लेखा व अनुज्ञेयता) नागपूर

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद, बीड/लातूर

समाजकल्याण अधिकारी, गट-अ, जिल्हा परिषद. बीड/लातूर

जिल्हा कोषागार अधिकारी, बीड/लातूर

अवर सचिव, का.अर्थसंकल्प, सा.न्या.सां.का.क्री. व वि.स.विभाग

मा.मंत्री (सा.न्या.) यांचे खाजगी सचिव

अध्यक्ष/सचिव, यशवंतराव चव्हाण सेवाभावी बहुउद्देशिय संस्था, लातूर संचलित निवासी मतिमंद

विद्यालय, तोगरी, ता.उद्गीर, जि.लातूर

अध्यक्ष/सचिव, ग्रामिण विकास महिला बहुउद्देशिय सेवाभावी संस्था, नाथापूर, ता.जि.बीड संचलित

मतिमंद निवासी विद्यालय, नाथापूर ता.जि.बीड

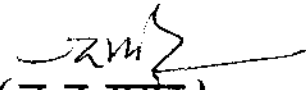
अध्यक्ष/सचिव, जय संतोषीमाता सेवाभावी संस्था, बीड संचलित मतिमंद निवासी विद्यालय. बीड

जि.बीड

निवड नस्ती, सुधार-२

शासन निर्णय क्र.इडीडी-२००९/प्र.क्र.३३६/सुधार-२, दिनांक २१ जुलै, २०१० चे प्रपत्र

अ.क्र.	संस्थेचे व शाळेचे नांव	निवासी/ अनिवासी	मान्य विद्यार्थी संख्या	तपासणी अंती असलेली श्रेणी
१	यशवंतराव चव्हाण सेवाभावी बहुउद्देशिय संस्था, लातूर संचलित निवासी मतिमंद विद्यालय, तोगरी, ता.उद्गीर, जि.लातूर	निवासी	५०	अ
२	ग्रामिण विकास महिला बहुउद्देशिय सेवाभावी संस्था, नाथापूर, ता.जि.बीड संचलित मतिमंद निवासी विद्यालय, नाथापूर ता.जि.बीड	निवासी	६०	अ
३	जय संतोषीमाता सेवाभावी संस्था, बीड संचलित मतिमंद निवासी विद्यालय, बीड जि.बीड	निवासी	८०	अ

 (ज. न. राठोड)
 उप सचिव, महाराष्ट्र शासन